

**REKOMENDACIJOS DĖL „LEADER“ BENDRADARBIAVIMO VEIKLŲ
ĮGYVENDINIMO 2014–2020 m. KAIMO PLĖTROS PROGRAMOSE**

**Projektas 2013/10/11
Atnaujinta: 2017/04/27**

(Galutinė versija)

Pastaba: ši versija buvo patikslinta remiantis išvadomis, kurias pateikė Europos kaimo plėtros tinklui (EKPT) pavaldi LEADER bendradarbiavimo darbo grupė

Turinys

1. Įvadas.....	3
1.1. Įvadas į Gaires.....	3
1.2. Įvadas į 2014–2020 m. EŽŪFKP LEADER/BIVP	3
1.3. Loginis bendradarbiavimo pagal LEADER ar BIVP pagrindas.....	3
2. Teisinis LEADER bendradarbiavimo veiklos pagrindimas	5
3. Tinkamumo sąlygos pagal EŽŪFKP	7
3.1. Bendrieji principai.....	7
3.2. Paramos rūšys	8
3.2.1. Parengiamoji techninė parama	8
3.3. Finansinė parama bendradarbiavimui.....	11
4. Bendradarbiavimo veiklos atrankos procedūros.....	12
4.1. Techninės parengiamosios paramos bendradarbiavimui atranka	12
4.2. Bendradarbiavimo projektų atranka	12
4.2.1. Vietos veiklos grupių (VVG) vykdoma atranka	13
4.2.2. Vadovaujančiųjų institucijų vykdoma atranka	13
5. Specifinės nuostatos, taikomos tarptautiniam bendradarbiavimui (TB)	14
6. Kaimo tinklų (EKPT ir NKT) vaidmuo vykstant LEADER bendradarbiavimui	15
7. Galutinės rekomendacijos.....	16
1 PRIEDAS. Informaciniai dokumentai	18
2 PRIEDAS. BIVP gairių 8.4 poskyris.....	19
3 PRIEDAS. Keitimosi informacija forma	21
4 PRIEDAS. Bendradarbiavimo sutarčių bendro šablono orientacinis pavyzdys LEADER tarptautinio bendradarbiavimo projektams.....	23

1. Įvadas

1.1. Įvadas į Gaires

Šiose gairėse siekiama paaiškinti LEADER bendradarbiavimo veiklos vaidmenį pagal 2014–2020 m. kaimo plėtros programas.

Šios gairės turi būti laikomos preliminariu informaciniu dokumentu ir jomis nesukuriama naujų teisinių nuostatų. Visais atvejais Bendrijos teisės aktų aiškinimas išlieka Europos Teisingumo Teismo prerogatyva.

Šis dokumentas papildo keturių už ESI fondus¹ atsakingų Europos Komisijos generalinių direktoratų (GD) išleistas Bendruomenės inicijuotos vietos plėtros gaires. Jose BIVP bendradarbiavimo veikla jau buvo pristatyta pagal Bendrų nuostatų reglamento (BNR) ir konkretiems fondams taikomuose EŽŪFKP² ir EJŪŽF reglamento nuostatas³.

1.2. Įvadas į 2014–2020 m. EŽŪFKP LEADER /BIVP

Per 2014–2020 m. laikotarpį EŽŪFKP teiks paramą tarptautinio ir teritorinio bendradarbiavimo projektams, kuriuos įgyvendindamos vietos plėtros strategijas (VPS) vykdys vietos veiklos grupės (VVG), atrinktos pagal BIVP ar LEADER programas.

Parama bendradarbiavimui yra būtinas LEADER priemonės elementas. Tiek parengiamoji parama bendradarbiavimui, tiek parama bendradarbiavimo projektams privalo būti įtraukta į kaimo plėtros programas (KPP). Vis dėlto, nors ir rekomenduojama, tai nėra privaloma VVG lygmeniu. Atskiros VVG gali nevaržomos nuspręsti, naudoti ar nenaudoti galimą paramą bendradarbiavimui.

1.3. Loginis bendradarbiavimo pagal LEADER ar BIVP pagrindas

Bendradarbiavimas yra **būdas praplėsti vietos patirtis ir vietai pasiūlyti naujų žinių, siekiant patobulinti vietos plėtros strategijas**. LEADER bendradarbiavimo projektai į vietos projektus panašūs tuo, kad jais siekiama prisidėti prie atitinkamos vietos plėtros strategijos uždavinių. Tačiau dėl pridėtinės vertės elemento, susijusio su bendradarbiavimo partneriais, kurie nepriklauso vietos veiklos grupių (VVG) teritorijai, LEADER bendradarbiavimo projektai taip pat turi papildomos naudos iš tarpusavio mokymosi ir bendrų žinių, patirties, taikomų metodų ir kitų išteklių.⁴

Jis gali **paskatinti vietos plėtros veiklos novatoriškumą** ir prisidėti prie vietovės konkurencingumo didinimo ugdant gebėjimus, įtraukiant naujus verslo partnerius ir naudojant inovacijas, praktines patirtis bei įgytus naujus įgūdžius.

Greta galimos teritorinio bendradarbiavimo (valstybėje narėje) naudos **tarptautinis bendradarbiavimas vietos plėtrai suteikia papildomos Europos pridėtinės vertės**.

¹Europos struktūriniai ir investicijų fondai

²Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai

³Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas

⁴Įdomus šaltinis, kuriame nurodomi įvairūs bendradarbiavimo pranašumai, yra projekto nominacijų duomenų bazė, skirta Šiaurės ir Baltijos šalių LEADER bendradarbiavimo apdovanojimams.

Žr.: <http://www.maainfo.eu/index.php?page=3604>

VVG vietovės bendradarbiavimas su kitomis geografinėmis vietovėmis gali būti **svarbiausias bet kokios BIVP ar LEADER vietos plėtros strategijos (VPS) elementas** arba **papildomas šios strategijos pranašumas**. Šis bendradarbiavimas gali plėtotis etapais: nuo keitimosi patirtimi iki perspektyvios patirties įdiegimo į plačiai paplitusią veiklą. Bendradarbiavimas su kitomis BIVP ar LEADER įgyvendinančiomis vietovėmis gali būti **strateginė priemonė, kurią VVG gali naudoti kaip priemonę pagrindiniam tikslui pasiekti, kurio reikia kai kuriuose projektuose arba papildomiems ištekliams ir žinioms sutelkti**.

EKPT priemonės

- EKPT parengė išsamias „LEADER tarptautinio bendradarbiavimo (TB) gaires“ – naudingą priemonę, padedančią plėtoti specifinį požiūrį į bendradarbiavimo planavimą. Šias gaires, kitas susijusias priemones, informacijos suvestines su valstybėms narėms pritaikyta informacija apie TB taisykles ir procedūras 2014–2020 m. bei EKPT LEADER praktikų vadovaujamos darbo grupės pasiūlymų santrauką galima atsisiųsti iš šio puslapio: https://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/leader-cooperation_en
- Bendradarbiavimo partnerių paieškos pasiūlymai pateikti EKPT svetainėje: https://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/clld-partner-search_en
- Taip pat galima naudotis EKPT VVG duomenų baze, kuri yra nuolat atnaujinama: https://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/lag-database_en
- EKPT LEADER 3 tikslinės grupės ataskaitoje („LEADER bendradarbiavimo priemonės įgyvendinimas“) pristatyta vertingų analizės duomenų ir rekomendacijų: http://enrd.ec.europa.eu/enrdstatic/leader/leader/focus-groups/en/focus-group-3_en.html

2. Teisinis LEADER bendradarbiavimo veiklos pagrindimas

Bendradarbiavimas pagal LEADER yra grindžiamas įvairiais teisės aktais.

Reglamentas Nr. 1303/2013 (BNR):

32 str. Bendruomenės inicijuota vietos plėtra

2) Bendruomenės inicijuota vietos plėtra bus:

d) planuojama atsižvelgiant į vietos poreikius ir galimybes, ji apima vietos inovacijų aspektus, tinklų kūrimą ir, kai tinkama, bendradarbiavimą.

34 str. Vietos veiklos grupės

3) Vietos veiklos grupių užduotys yra:

f) atrinkti veiksmus ir nustatyti paramos sumą arba, kai tinkama, prieš patvirtinant pasiūlymus teikti juos už galutinį tinkamumo finansuoti vertinimą atsakingai institucijai;

5) 35 straipsnio 1 dalies c punkte minimų vietos veiklos grupių bendradarbiavimo veiklų atveju šio straipsnio 3 dalies f punkte nurodytas funkcijas gali vykdyti atsakinga vadovujančioji institucija.

35 str. Europos struktūrinių ir investicijų fondų parama bendruomenės inicijuotai vietos plėtrai

1) Atitinkamų ESI fondų parama iš bendruomenės inicijuotos vietos plėtros bus skiriama:

c) vietos veiklos grupės bendradarbiavimo veiklai rengti ir įgyvendinti;

Reglamentas Nr. 1305/2013 (EŽŪFKP reglamentas):

44 str. LEADER bendradarbiavimo veikla

1) Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 35 straipsnio 1 dalies c punkte nurodyta parama bus teikiama:

a) bendradarbiavimo projektams valstybėje narėje (teritorinis bendradarbiavimas) arba bendradarbiavimo projektams, vykdomiems vietovių keliose valstybėse narėse ar kartu su vietovėmis trečiosiose šalyse (tarptautinis bendradarbiavimas),

b) parengiamoji techninė parama teritorinio ir tarptautinio bendradarbiavimo projektams, jeigu vietos veiklos grupės gali įrodyti, kad planuoja įgyvendinti konkretų projektą.

2) Be kitų vietos veiklos grupių, vietos veiklos grupės partneriai pagal EŽŪKP gali būti:

a) kaimiškoje vietovėje veikianti vietos viešojo ir privačiojo sektoriaus partnerių grupė, kuri įgyvendina vietos plėtros strategiją Sąjungoje ar už jos ribų;

b) ne kaimo vietovėje veikianti vietos viešojo ir privačiojo sektoriaus partnerių grupė, kuri įgyvendina vietos plėtros strategiją.

3) Tais atvejais, kai bendradarbiavimo projektus pasirenka ne vietos veiklos grupės, valstybės narės sukuria nuolatinę sistemą paraiškoms teikti.

Vėliausiai per dvejus metus nuo savo kaimo plėtros programų patvirtinimo dienos sukurs viešas nacionalines ir regionines administracines procedūras, skirtas tarptautinio bendradarbiavimo projektų atrankai, ir sudarys finansuoti tinkamų išlaidų sąrašą.

Kompetentinga institucija bendradarbiavimo projektus patvirtinti turi ne vėliau nei per keturis mėnesius nuo projekto paraiškos pateikimo dienos.

4) Valstybės narės praneš Komisijai apie patvirtintus tarptautinio bendradarbiavimo projektus.

52 str. Europos kaimo plėtros tinklas

3) Tinklo užduotys yra (...)

g) remti nacionalinius tinklus, tarptautinio bendradarbiavimo iniciatyvas ir mainus, susijusius su veikla ir patirtimi kaimo plėtros srityje, su tinklais trečiosiose šalyse;

h) konkrečiai vietos veiklos grupėms: (...)

ii) vietos plėtros veiklų ir tarptautinio bendradarbiavimo kontekste bendradarbiauti su vietos plėtrai skirtų tinklų kūrimo ir techninės pagalbos įstaigomis, įsteigtomis ERPF, ESF ir EJRŽF.

54 str. Nacionalinis kaimo tinklas

3) Pagal 51 str. 3 dalį EŽŪFKP parama turi būti naudojama: (...)

b) rengti ir įgyvendinti veiksmų planą, apimančį bent jau tokias veiklas: (...)

iii) veikla, susijusi su vietos veiklos grupėms skirtu mokymu bei tinklų kūrimu ir visų pirma teritoriniam ir tarptautiniam bendradarbiavimui skirta technine pagalba, vietos veiklos grupių bendradarbiavimo lengvinimu ir 35 straipsnyje minimai priemonei reikalingų partnerių paieška (...).

3. Tinkamumo sąlygos pagal EŽŪFKP

3.1. Bendrieji principai

- Geografinė taikymo sritis

Geografinė galimų EŽŪFKP ar LEADER VVG bendradarbiavimo partnerių aprėptis nurodyta EŽŪFKP reglamento 44 str. 2 dalyje. Visų pirma šiame straipsnyje teigiama, kad VVG gali bendradarbiauti su **Europos Sąjungos ir už jos ribų** esančių šalių partneriais. Partneriai iš Europos Sąjungos gali būti įsikūrę **ir kaimo, ir miesto vietovėse**. Partneriai ne iš Europos Sąjungos turi būti įsikūrę tik kaimo vietovėse.

Siekdamos didžiausios galimos bendradarbiavimo naudos, vadovaujančiosios institucijos (VI) turi vengti be reikalo riboti geografinę aprėptį. VVG gali bendradarbiauti su partnerystėmis, įsikūrusiomis miestuose ar už ES ribų esančiose vietovėse, bet tik jų įgyvendinamos veiklos, turi būti susiję su VPS, atrinktos VVG paramai gauti pagal kaimo plėtros programos BIVP/ LEADER priemonę, yra tinkami finansuoti iš EŽŪFKP. Reikia laikytis ESI fondams nustatytų nuostatų dėl „Veiksmų tinkamumo finansuoti atsižvelgiant į jų vykdymo vietą“ (žr. BNR 70 straipsnį), ypač išlaidų trečiosiose šalyse atveju.

- Partnerių rūšys

Apibrėždamos bendradarbiavimo taisykles, VI turi pateikti plačią galimų partnerių apibrėžtį, atsižvelgiant į įvairias partnerystės formas, veikiančias geografiniuose regionuose Sąjungoje ir už jos ribų. Visų pirma VI neturėtų užkirsti kelio projektams, kuriuose numatomas bendradarbiavimas tarp VVG ir kitokių nei VVG partnerysčių.

EŽŪFKP reglamento 44 straipsnio 2 dalyje teigiama, kad LEADER VVG bendradarbiavimo projekto partneris, nesantis kita VVG, turi būti „(...) vietos viešojo ir privačiojo sektoriaus partnerių grupė, kuri įgyvendina vietos plėtros strategiją“. Tai reiškia, kad šios grupės veiklos sritis turi būti panaši į VVG veiklos sritį, bet neprivalo atitikti visų ypatybių, nurodytų BNR 33 straipsnyje (apie „Bendruomenės inicijuotas vietos plėtros strategijas“).

Bendradarbiavimo projekto pradžioje partneriai turi pasirašyti sutartį, kurioje būtų aiškiai nurodytos visų partnerių užduotys. Bendradarbiavimo sutarčių bendro šablono orientacinis pavyzdys pateiktas 4 priede.

Rekomenduojama, kad partneriai iš anksto apsibrėžtų ar sutartų svarbiausius kriterijus, susijusius su vykdomomis veiklomis. Jie taip pat gali susitarti dėl veiklos rūšių, nepatenkančių į projekto apimtį.

Be to, svarbu, kad bendradarbiaujantys partneriai nuolat vienas kitam praneštų apie projekto eigą ir bet kokius jo įgyvendinimo pokyčius, sudarydami sąlygas atlikti korekcijas, būtinas abipusiškai sutartų projekto uždavinių pasiekimui užtikrinti.

- Bendradarbiavimo projektų paramos gavėjai

Bendradarbiavimo projektams būtinas didesnis nei paprastiems vietos projektams koordinavimo laipsnis. Be to, daugeliu atvejų jie pasižymi ryškiu kolektyviniu ar teritoriniu pobūdžiu. Tokiais atvejais tikslinga, kad galutinis bendradarbiavimo projekto paramos gavėjas galėtų būti ir pati VVG. Tai aiškiai leidžia BNR 34 straipsnio 4 dalis.

- Pagrindinis partneris

Bendradarbiavimo projektuose nėra privaloma paskirti pagrindinio partnerio (kartais vadinamo koordinuojančia vietos veiklos grupe), bet tai yra labai rekomenduojama. Jeigu pagrindinio partnerio nėra, būtinas ypač aiškus užduočių pasiskirstymas tarp partnerių ir labai dideli ir vienodi įsipareigojimai.

Pagrindinio partnerio funkcijos ir atsakomybės sritys paprastai turėtų apimti:

- projekto rengimo valdymą ir koordinavimą, įskaitant partnerių bendradarbiavimo sutarties parengimą;
- visų partnerių finansavimo paraiškų koordinavimą ir stebėseną;
- projekto įgyvendinimo ir visų partnerių atliekamų užduočių (mainų, bendros produkcijos ir pan. organizavimo) valdymą ir koordinavimą;
- pasiekimų ir finansinės veiklos rezultatų stebėjimą ir informacijos apie juos teikimą.

Atsižvelgiant į kiekvieno bendradarbiavimo projekto poreikius, gali būti įtrauktos kitos funkcijos ir įsipareigojimai.

Pagrindinio partnerio įsipareigojimams turi būti skirtas didesnis nei kitų partnerių projekto biudžetas. Jis gali būti finansuojamas: iš VVG, atitinkamo partnerio bendradarbiavimui skirtos programos biudžeto arba iš kitų projekto partnerių įnašo.

3.2. Paramos rūšys

3.2.1. Parengiamoji techninė parama⁵

BNR 35 straipsnio 1 dalies c punkte teigiama, kad „ESI fondų parama, skirta bendruomenės inicijuotos vietos plėtrai, bus skiriama pasirengti vietos veiklos grupės bendradarbiavimo veiklai ir jos vykdymui“.

Tai reiškia, kad **parengiamosios techninės paramos elementas yra privalomas** ir turėtų būti įvestas visose KPP **visam programavimo laikotarpiui**. Tokią prieš projekto parengimą skiriamą paramą jau teikė daug programų 2007–2013 m. ir net per „Leader +“, bet dabar tai tampa privalomu paramos bendradarbiavimui elementu. Ja siekiama paskatinti VVG bendradarbiavimo veiklos vykdymą.

Parengiamoji parama galimiems partneriams suteikia galimybę susitikti, rengti projekto paraišką ir susitarimo memorandumą arba bendradarbiavimo sutartį, rengiantis vykdyti bendradarbiavimo projektą.⁶

Ji gali būti naudojama nagrinėjant konkretaus sumanymo bendradarbiauti su galimais partneriais galimybes ir apsverstant jų turimus išteklius (pvz., įkainius ir didžiausias paramos sumas, vietos suinteresuotųjų šalių paramą, kitus išteklius ir pan.). Tokie „tiriamieji“ veiksmai gali baigtis dviem teisėtais variantais, tai reiškia, kad visas bendradarbiavimo projektas gali būti neparengtas. Atliekant tokį tyrimą gali paaiškėti aspektų, dėl kurių nebelieka poreikio tobulinti viso bendradarbiavimo projekto, arba tai, kad

⁵ Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 44 straipsnio 1 dalies b punktas.

⁶ Konkretūs veiklos, susijusios su parengiamąja parama, pavyzdžiai pateikti EKPT LEADER praktikų inicijuotos darbo grupės santraukos dokumente [http://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/leader-cooperation_en].

planuotas projektas negalimas dabartinėmis sąlygomis ir partneriai nusprendžia nebetobulinti projekto.

Išlaidos, pripažintos tinkamomis finansuoti parengiamąją techninę paramą, gali būti, pavyzdžiui:

- išlaidos, susijusios su susitikimais su galimais partneriais (keliones išlaidos, apgyvendinimas, vertėjų paslaugas ir kt.);
- išlaidos, patiriamos prieš projekto parengimą (pvz., dalyvavimas renginiuose, pažintiniai vizitai, projekto galimybių studija, konsultacijos konkrečiais klausimais, vertimo paslaugos, papildomos išlaidos darbuotojams).

Vis dėlto sudėtinga numatyti visas veiklas, kurios gali būti būtinos, siekiant patenkinti konkrečios VVG poreikius, rengiant bendradarbiavimo projektą. Todėl primygtinai rekomenduojama, **aprašant KPP, pernelyg neriboti finansuoti tinkamų išlaidų.**

Jeigu su parengiamąja parama susijusiais, reikalavimus atitinkančiais veiksmais ir išlaidomis galimiems partneriams suteikiama galimybė apimti daug veiklos sričių, sudaromos palankesnės sąlygos geriau pasirengti bendradarbiavimo projektui ir sumažinama nesėkmės rizika. Itin svarbu, kad galimi partneriai galėtų apsilankyti vienas pas kitą ir susipažinti su sąlygomis, kuriomis skatinama partnerių motyvacija ir susidomėjimas pradėti vykdyti konkretų bendradarbiavimo projektą.

Parengiamoji techninė parama gali būti suteikiama tik su sąlyga, kad VVG įrodo, kad planuoja įgyvendinti konkretų projektą. Tai reiškia, kad ji bent jau turėtų nurodyti planuojamo projekto uždavinius ir pobūdį.

Vis dėlto **parengiamosios techninės paramos gavimas nereiškia įsipareigojimo vėliau vykdyti tokį projektą**, jeigu, pavyzdžiui, šis pasirodytų esąs neįgyvendinamas. VVG turi teisę į parengiamąją paramą net tada, jeigu projektas nėra vykdomas, ir jos neturėtų būti įpareigtos gražinti gautų lėšų. Tačiau, siekiant užtikrinti veiksmingą VVG finansavimo panaudojimą, gali būti reikalaujama pateikti paaiškinimą, jeigu gauta parengiamoji parama nepadedą vykdyti bendradarbiavimo projekto.

Techninė **parengiamoji parama neturėtų būti naudojama finansuoti išlaidoms, patiriamoms sukūrus bendradarbiavimo partnerystę** pasirašant sutartį, nes parengiamoji veikla pagal apibrėžimą turi vykti anksčiau už patį bendradarbiavimo projektą.

VI gali nuspręsti patvirtinti didžiausią galimą parengiamosios techninės paramos sumą ir gali laisvai pasirinkti tinkamus metodus ir kriterijus (pavyzdžiui, fiksuotą sumą vienai VVG ar paraiškai ir kt.). Nepaisant to, rekomenduojama neriboti VVG atliekamų parengiamųjų veiksmų skaičiaus, atsižvelgiant į kiekvienai VVG skirtą ir parengiamiesiems veiksams numatyto biudžeto ribas.

3.2.2. Parama bendradarbiavimo projektui⁷

EŽŪFKP parama gali būti naudojama ir paties bendradarbiavimo projekto veikloms finansuoti.

Bendradarbiavimo projektas turėtų būti **konkreti veikla su aiškiai įvardytais rezultatais ar produkcija**, teikiančią naudą atitinkamoms teritorijoms.

⁷ Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 44 straipsnio 1 dalies a punktas

Projektai gali telkti į įvairią veiklą. Jie gali įtraukti gebėjimų ugdymą ir vietos plėtros patirties perdavimą, naudojant, pavyzdžiui, bendrus leidinius, mokymo seminarus ir porinius projektus (programos vadovų ir darbuotojų mainus ir pan.), kurių rezultatas būtų bendrų ar panašių metodologinių ir veiklos metodų priėmimas arba bendra ar koordinuojama plėtra.

Atitinkamoje bendradarbiavimo projekto uždavinių ir rezultatų apibrėžtyje, dėl kurios turi susitarti bendradarbiavimo partneriai, atsižvelgiama ir į skirtingus bendradarbiavimo teritorijų plėtros lygius. Tai padidina bendradarbiavimo projekto efektyvumą ir veiksmingumą ir kiekvienam bendradarbiavimo partneriui padeda pasiekti kuo geresnių rezultatų, kurie būtų pritaikyti konkrečioms jų plėtros poreikiams (įskaitant su projekto vykdymu susijusių gebėjimų stiprinimo aspektą).

Vykdant bendradarbiavimo projektus turėtų galėti dalyvauti ne tik VVG, bet ir vietos suinteresuotosios šalys (pvz., verslo atstovų tarpusavio bendradarbiavimas). Taip būtų padidinama bendradarbiavimo pridėtinė vertė vietos suinteresuotųjų šalių plėtros poreikių atžvilgiu VVG teritorijose (pvz., bendradarbiavimo projektą gali skatinti kai kurių vietos plėtrai reikšmingų tam tikrų privačių arba viešų suinteresuotųjų šalių grupių poreikis stiprinti pajėgumus).⁸

Tinkamumo kriterijai gali būti nustatyti vietos plėtros strategijoje arba programos lygmeniu pagal pasirinktą atrankos sistemą (žr. toliau 4.2.1 ir 4.2.2). Kriterijai turėtų būti grindžiami tokiu pačiu požiūriu, kuris taikomas pagal VPS įgyvendinamiems projektams („vietos projektai“)⁹.

Bendradarbiavimo projektui reikalingi tam tikri bendri veiksmai. Bendriems veiksams būdingi šie ypatumai:

- jais padedama siekti dalyvaujančių VVG VPS tikslų,
- jais sukuriamas išmatuojamas ir apčiuopiamas¹⁰ rezultatas, kuris yra naudingas bendradarbiavimo partneriams,
- dėl jų susitarė bendradarbiavimo partneriai ir jie paraiškos formoje apibrėžti kaip bendri veiksmai,
- jie įgyvendinami įsitraukiant projekto bendradarbiavimo partneriams,
- jų įgyvendinimas gali būti koordinuojamas inicijavusio partnerio arba pasitelkiant bendrą struktūrą, kurią bendradarbiavimo partneriai nustatė siekdami vykdyti projektą.
- Be šios rūšies veiksmų, t. y. kai VVG savarankiškai įgyvendina tik vietos veiksmus, projekto tikslų nebūtų galima pasiekti.

⁸ Pavyzdžiui, Vokietijoje projekto vykdytojas pats neturi būti VVG, jeigu VVG nesutinka pasirašyti bendradarbiavimo sutarties. Šiaurės Airijoje vietos suinteresuotosios šalys gali dalyvauti vykdant bendradarbiavimo projektus kaip „asocijuotosios“ partnerės.

⁹Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 35 1 straipsnio b punktas.

¹⁰ Apčiuopiami rezultatai gali būti susiję su įvairios sklaidai skirtos medžiagos, mokymo medžiagos, svetainių, vizualinės medžiagos rengimu, taip pat su investicijomis į pastatus arba įrangą, kuriomis aiškiai padedama siekti projekto uždavinių.

Keletas pavyzdžių, ko galima pasiekti imantis bendrų veiksmų arba koks galėtų būti jų tikslas:

- Bendra žinių bazė (metodinės gairės, mokymo paketai, priemonių dokumentai su šablonais, etiketėmis ir pan.), susijusi su konkrečia, bendradarbiavimo partneriams bendra tema (pvz., teritorinių prekės ženklų kūrimas, vietos produktų rinkodara, vietos veiksmų paketai, skirti kovai su klimato kaita vietos lygmeniu, sąmoningumo didinimas socialinės įtraukties klausimais ir pan.).
- Bendros svetainės arba leidiniai, kuriuose pristatomi bendradarbiavimo partnerių veiksmai, iniciatyvos, projekto rezultatai ir pan.
- Įrangos, kuria galėtų naudotis visi bendradarbiavimo partneriai, įsigijimas (pvz., vietos mugėms ir renginiams).

3.3. Finansinė parama bendradarbiavimui

Kiekvienoje KPP konkreči LEADER priemonei skirtas biudžeto dalis turi būti palikta bendradarbiavimo veikloms. Taip siekiama užtikrinti VGG galimybę įgyvendinti tokius projektus. Bendradarbiavimui skirtas biudžetas turi matyti KPP finansinių rezultatų lentelėse.

Ten, kur bendradarbiavimo projektų atranką atlieka VVG, joms kartu su vietos projektams įgyvendinti skirtomis lėšomis turėtų būti preliminariai paskiriamas atitinkamas biudžetas. Jeigu, priešingai, bendradarbiavimo veikla valdoma centralizuotai, VVG neturi jokio šioms veikloms preliminariai skirtas biudžetas ir, paskelbus VI organizuojamus kvietimus, kreipiasi paramos teikdama projektų paraiškas.

Patirtis rodo, kad bendradarbiavimo projektams parengti reikia laiko. Dėl šios priežasties taip pat rekomenduojama užtikrinti biudžetą iš nacionalinių lėšų **bendram** bendradarbiavimo **kofinansavimui** visą finansavimo laikotarpį.

Išlaidų kategorijos

Greta **išlaidų, kurias atskirai patiria** kiekvienas bendradarbiavimo partneris, dalis bendradarbiavimo veikloje atsirandančių **bendrų išlaidų** taip pat turėtų būti tinkamos finansuoti.

Vykdamas tarpterritorinį arba tarptautinį bendradarbiavimo projektą patiriama bendrų išlaidų, susijusių su tarpterritorinių arba tarptautinių projektų veikla, kuri yra bendri veiksmai, kaip apibrėžta projekto pasiūlyme, ir inicijavusio partnerio atliekamas jos koordinavimas (jeigu taikoma).

„Bendros išlaidos“ susijusios su bendrų veiksmų įgyvendinimu, visų pirma su konkrečiais veiksmais, kurių išlaidas dalijasi bendradarbiavimo partneriai. Pavyzdžiui, bendros išlaidos gali būti susijusios su mokėjimais už (IT arba kitokias) konsultacines ir (arba) kitas paslaugas, kurių reikia kuriant bendrą brošiūrą, svetainę, leidinį, mokymo paketą ar kitą bendrą „produktą“.

Prie bendrų išlaidų kategorijų gali būti priskiriama (sąrašas nėra galutinis):

- apgyvendinimas, maitinimas, kelionės, vietų bendriems renginiams, posėdžiams ar praktiniams seminarams nuoma;

- konsultacinės ir ekspertų paslaugos, susijusios su bendrų produktų kūrimu;
- kitos paslaugos, susijusios su bendrais produktais (pvz., spausdinimas, leidinių grafikos dizainas);
- projekto tikslams reikalingos įrangos įsigijimas (įrangos, kuria gali naudotis visi bendradarbiavimo partneriai);
- išlaidos, susijusios su paskirtais projektų darbuotojais (pvz., bendru projektų vadovu).

Siekiant išvengti nereikalingų kliūčių VVG, reikia stengtis nacionaliniu lygmeniu suderinti galimas išlaidų kategorijas nacionalinėse gairėse ar teisės aktuose ir svarbiausia aiškiai nurodyti finansuoti netinkamas išlaidų kategorijas.

4. Bendradarbiavimo veiklos atrankos procedūros

4.1. Techninės parengiamosios paramos bendradarbiavimui atranka

Siekiant palengvinti bendradarbiavimo pradžia, rekomenduojama techninei parengiamajai paramai taikyti atskirą procedūrą, besiskiriančią nuo pačių bendradarbiavimo projektų atrankos procedūros.

Parengiamosios techninės paramos atranka gali būti vykdoma:

- a) naudojant administracinės atrankos procedūrą – parama suteikiama atrinktoms VVG, pateikus paraišką vadovaujančiajai institucijai arba
- b) naudojant vietos atrankos procedūrą, kurią atlieka VVG, naudodamos dalį savo VPS įgyvendinti paskirto biudžeto.

4.2. Bendradarbiavimo projektų atranka

Pagal 34 straipsnį (BNR) projektus, kurie bus įgyvendinami pagal vietos plėtros strategiją (VPS), pasirenka VVG. Kita vertus, nukrypstant nuo BNR 34 straipsnio 3 dalies f punkto, kai kuriais atvejais bendradarbiavimo projektų atranką gali vykdyti vadovaujančioji institucija (VI).

Taigi projektus išrinkti galima dviem būdais: VVG vykdoma atranka ir pasitelkus VI (žr. toliau 4.2.1 ir 4.2.2). Taip pat galima abu bendradarbiavimo projektų atrankos būdus naudoti tuo pačiu metu vienoje programoje.

Atsakingos institucijos turi aktyviai prisidėti prie terminų trumpinimo, sprendimų priėmimo proceso metu; bendradarbiavimo projektų sėkmė akivaizdžiai priklauso nuo greito įvairių bendradarbiavimo partnerių paraiškų nagrinėjimo. Sprendimas dėl finansavimo paskyrimo turi būti priimtas per keturis mėnesius nuo projekto paraiškos pateikimo dienos (EŽŪFKP reglamento 44 straipsnio 3 dalies trečioji pastraipa). Šis terminas taip pat turi būti taikomas VVG išrinktiems bendradarbiavimo projektams.

Valstybės narės turi užtikrinti, kad skirtingos atrankos procedūros ir terminai neatgraso VVG nuo bendradarbiavimo. Pavyzdžiui, greta greito sprendimų priėmimo proceso rekomenduojama, kad VI ieškotų būdų preliminariai patvirtinti jų teritorijoje vykstančius

bendradarbiavimo projektus, kai per pagrįstą laikotarpį kitos VI patvirtina partnerius. Tai turėtų leisti lengviau įgyvendinti projektus, kuriems reikalingas skirtingų nacionalinių ar regioninių administruojančių institucijų patvirtinimas.

4.2.1 Vietos veiklos grupių (VVG) vykdoma atranka

Idealiu atveju ir siekiant kuo griežčiau laikytis BIVP ar LEADER principų, primygtinai rekomenduojama, kad VVG į savo strategijas įtrauktų bendradarbiavimo veiklą. Atsižvelgiant į SSGG (stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės) analizėje nustatytus poreikius, ji gali būti įgyvendinama kaip specifinės bendradarbiavimo veiklos arba visapusiška bendradarbiavimo strategija.

Tais atvejais, kai bendradarbiavimas yra įtrauktas į VVG vietos plėtros strategiją (VPS), kaip vienas iš jos prioritetų, bendradarbiavimo projektus atranka VVG, kaip ir bet kuriuos kitus VPS projektus. Iš tiesų VVG gali geriausiai atrinkti bendradarbiavimo projektus, kurie yra naudingiausi jų teritorijoms ir (arba) suinteresuotoms šalims.

Už galutinę tinkamumo finansuoti patikrą ir sprendimą skirti paramą atsako atitinkama KPP institucija, kaip ir kitų vietos projektų atveju. Šios užduotys gali būti perduodamos VVG, jeigu taip nusprendžia vadovaujančioji institucija. Pagal šį įgyvendinimo modelį principas „iš apačios į viršų“ taikomas ir bendradarbiavimui.

VVG pareiškia ketinimą bendradarbiauti į jų strategiją įeinančioje srityje (srityse); bet konkrečių partnerių nurodyti nebūtina (kadangi, pavyzdžiui, pagal jų KPP jie dar neatrinkti LEADER finansavimui gauti). VVG numato bendradarbiavimą savo veiklos ir finansiniuose planuose (kurie prireikus po stebėsenos ir vertinimo procedūros gali būti pakoreguoti). Šiuo atveju bendradarbiavimo biudžetas kartu su VPS vykdyti skirtomis lėšomis paskiriamas VVG.

Jeigu bendradarbiavimas įtraukiamas į vietos plėtros strategijas, tai padeda VVG iš anksto apgalvoti ir suplanuoti bendradarbiavimo veiksmus, taip pat atitinkamus parengiamuosius veiksmus, siekiant išnagrinėti sumanymų bendradarbiauti galimybes ir pasirengti juos įgyvendinti, jeigu tai atrodytų įmanoma. Todėl bendradarbiavimo veikla yra glaudžiai susijusi su vietos strategijomis ir su jomis suderinta, taip užtikrinant, kad ja iš tiesų būtų padedama įgyvendinti nustatytus prioritetus.

Vis dėlto galima VVG teisę atrinkti bendradarbiavimo projektus perduoti VI, nes jie nėra paprasčiausi vietos projektai ir jų teritorinis poveikis yra platesnis. Todėl VI gali manyti, kad svarbu vadovauti procesui skelbiant kvietimus teikti projektų paraiškas, įkurdamos atrankos komisiją bendradarbiavimo projektams ir apibrėždamos vienodus kriterijus, įskaitant teminių sričių prieigą, taikomą visoms programos srityje veikiančioms VVG.

Daug valstybių narių šitaip darė kelių LEADER etapų metu. Vis dėlto tokia galimybė neturėtų sutrukdyti VVG rinktis jų strategiją atitinkančių bendradarbiavimo projektų. Taip pat ji neturėtų panaikinti ar susilpninti projektuose taikomo principo „iš apačios į viršų“.

4.2.2. Vadovaujančiųjų institucijų vykdoma atranka

Jeigu bendradarbiavimo projektų atranka rūpinasi VI, turėtų būti sukurta nuolatinio paraiškų teikimo procedūra (EŽŪFKP reglamento 44 str. 3 dalis). Šį įpareigojimą reikia suprasti taip: jeigu projektų atranka organizuojama skelbiant kvietimus, galimybė nuolat naudotis tokios

rūšies parama, turi būti užtikrinta galimybė teikti paraiškas visą laikotarpį arba turi būti mažiausiai nuo trijų iki keturių kvietimų per metus.

Bet kuriuo atveju kvietimai turėtų būti organizuojami pakankamai dažnai, kad neužkirstų kelio įgyvendinti projektus, kuriuose dalyvauja partneriai, ateinantys iš kitokių programos sričių (žr. toliau 5 skyrių ir 2 priedą: BIVP gairės, 8.4 poskyris). Atsižvelgiant į laiką, kurio prireikia bendradarbiavimo projektams atrinkti, VI yra raginamos rasti būdų suderinti atrankos proceso užbaigimą programos pabaigoje.

Be to, VI partneriams ir kitoms VI turėtų pranešti, ar projektas buvo patvirtintas ar ne. Šie informacijos mainai būtini dėl to, kad projekto įgyvendinimas (pvz., mokėjimai) gali prasidėti tik tada, kai būna atliktos visos reikiamos procedūros.

Kaip jau minėta, VI turėtų užtikrinti greitą sprendimų priėmimų procesą ir yra raginamos ieškoti būtų preliminariai patvirtinti jų teritorijoje vykstančius bendradarbiavimo projektus, kai per pagrįstą laikotarpį kitos VI patvirtina partnerius. Tokios priemonės turėtų padėti lengviau įgyvendinti projektus, kuriems reikalingas skirtingų nacionalinių ar regioninių administruojančių institucijų patvirtinimas.

Bendradarbiavimo projekto paraiškos paramai gauti teikimą atitinkamoms institucijoms turi koordinuoti bendradarbiavimo partneriai. Taip sudaromos palankesnės sąlygos koordinuotai projektų veiklos vykdymo pradžia ne ilgiau kaip per keturis mėnesius nuo projekto paraiškos pateikimo (Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 (EŽŪFKP reglamento) 44 straipsnis). Todėl atitinkamų institucijų TB projektų patvirtinimas taip pat gali būti koordinuojamas. Jei patvirtinimo procese dalyvaujančios vadovaujančiosios institucijos keičiasi informacija, tai gali paspartinti patvirtinimo procesą ir gali būti priimami geresni sprendimai per trumpesnę laiką.

5. Specifinės nuostatos, taikomos tarptautiniam bendradarbiavimui (TB)

EŽŪFKP reglamente numatytos nuostatos, kurios turėtų specialiai skatinti tarptautinio bendradarbiavimo (TB) projektų įgyvendinimą ir sumažinti žinomas kliūtis, susijusias su faktu, kad kiekvieną projektą turi patvirtinti kelios VI iš skirtingų valstybių narių.

EŽŪFKP reglamento 44 straipsnyje nurodyti keli svarbūs toliau išdėstyti VI įpareigojimai TB valdymo atžvilgiu. (Taip pat žr. 6 skyrių apie Europos kaimo plėtros tinklo (EKPT) ir nacionalinių kaimo tinklų (NKT) pareigas, susijusias su TB skirta technine parama.)

- ***„[Šalys narės] sukurs viešas tarptautinio bendradarbiavimo projektams skirtas nacionalines ar regionines administracines procedūras ir sąrašą finansuoti tinkamų išlaidų vėliausiai prieš dvejus metus nuo savo kaimo plėtros programų patvirtinimo datos“*** (EŽŪFKP reglamento 44 (3) str. 2 dalis)

Tai padėtų sukurti viešai visoms susidomėjusioms šalims prieinamą šių išlaidų apžvalgą. Ji ypač svarbi TB projektus norinčioms parengti VVG, turinčioms suprasti ne tik savo pačių KPP galiojančias TB taisykles, bet ir tas, kurios taikomos visiems bendradarbiavimo partneriams.

Be to, siekiant sukurti panašius metodus, rekomenduojama keistis patirtimi, taikant įvairias taisykles. Remiantis 2007–2013 m. patirtimi, tai ypač svarbu valstybėms narėms (VN), kurios gali tikėtis daug jose vykdomų TB projektų. Idėjų galima semtis iš visų

valstybių narių TB suvestinių (santraukų), skelbiamų EKPT 2007–2013 m. svetainėje. Tikimasi, kad 2014–2020 m. EKPT panašiai surinks ir viešins šią informaciją.

- **„Kompetentinga institucija bendradarbiavimo projektus patvirtinti turi ne vėliau kaip per keturis mėnesius po projekto paraiškos pateikimo dienos.“** (EŽŪFKP reglamento 44 (3) str. 3 dalis)

Siekdamos sudaryti sąlygas lengviau įgyvendinti projektus, kuriems reikalingas skirtingų nacionalinių ar regioninių administruojančių institucijų patvirtinimas, valstybės narės turėtų užtikrinti greitą sprendimų priėmimo procesą, kad skirtingos atrankos procedūros ir terminai neatgrasytų VVG nuo bendradarbiavimo. Pagal reglamentą priimtinas delsimas priimant sprendimą dėl bendradarbiavimo projekto paraiškos yra keturi mėnesiai.

Rekomenduojama, kad VI ieškotų būdų preliminariai patvirtinti jų teritorijoje vykšiančius bendradarbiavimo projektus, kai per pagrįstą laikotarpį kitos VI patvirtina partnerius.

- **„Valstybės narės Komisijai praneš apie patvirtintus tarptautinio bendradarbiavimo projektus.“** (EŽŪFKP reglamento 44(4) str.)

Tuo siekiama dviejų tikslų: užtikrinti tolesnį TB Europos lygmeniu (Komisijai pateikiant suvestinę informaciją apie patvirtinimą) ir pasiūlyti keitimosi informacija tarp VN, susijusių su tuo pačiu TB projektu, platformą:

Nėra koordinuojamos patvirtinimo procedūros, todėl privaloma pranešti apie kiekvieną atskirą patvirtinimą. NKT gali padėti vadovaujančiosioms institucijoms surinkti reikalingą informaciją ir tvarkyti tolesnius duomenis. EKPT gali padėti vykdydamas savo užduotis (EŽŪFKP reglamento 52 str. 3 dalies g punktas¹¹, platindamas ir skelbdamas informaciją (taip pat žr. toliau 6 skyrių).

Pranešimas turi būti pateikiamas naudojant sistemą SFC 2014¹². (Dėl pranešimo formos projekto žr. 3 priedą). Išsamesnė informacija apie šią procedūrą bus pateikta atėjus laikui. Dėl pranešimų periodiškumo, tai rekomenduojama, kad jie būtų teikiami nuolat.

2007–2013 m. patirtis parodė, kad kai kurios VN nėra linkusios teikti pranešimų, jeigu neturi visų formoje prašomų duomenų. Vis dėlto vienas pagrindinių tikslų yra sudaryti sąlygas greitai keistis informacija, todėl VN raginamos pranešti apie patvirtinimą netgi tada, jeigu formoje pateikti ne visi duomenys. Faktas, kad forma yra pateikta naudojant SFC sistemą, nesukelia VN jokių neigiamų pasekmių, jeigu pirmą kartą teikiama ne visiškai užpildyta forma. Kai tik atsiranda, trūkstama informacija turi būti atnaujinama SFC sistemoje.

6. Kaimo tinklų (EKPT ir NKT) vaidmuo vykstant LEADER bendradarbiavimui

EŽŪFKP reglamente išvardyti tikslai, kuriuos turėtų įgyvendinti Europos kaimo plėtros tinklas (EKPT) ir nacionaliniai kaimo tinklai (NKT). LEADER bendradarbiavimo srityje VVG teikiamos Bendros ir specialios techninės paramos, tiek vienos ir kitos atlieka specifinį vaidmenį.

¹¹ 52 straipsnio 3 dalis. Tinklo užduotys: g) remti nacionalinius tinklus bei tarptautinio bendradarbiavimo iniciatyvas ir keitimąsi informacija apie veiklą ir patirtį kaimo plėtros srityje su tinklais trečiojoje šalyse.

¹² <http://ec.europa.eu/sfc/en/index-page>

Dėl EKPT, tai šiuo atžvilgiu jam suteikti aiškūs įgaliojimai remti tiek tarptautines iniciatyvas, tiek nacionalinius kaimo tinklus. Be to, EKPT bendradarbiauja su kitų ESI fondų įsteigtomis BIVP tinklų kūrimo ir techninės pagalbos įstaigomis, visų pirma tarptautinio bendradarbiavimo srityje (žr. EŽŪFKP reglamento 52 str. 3 dalies g punktą ir h dalies ii papunktį).

Atlikdami su bendradarbiavimu susijusias užduotis, NKT ypač telkiasi į techninės pagalbos teikimą ir VVG bendradarbiavimo veiklos palengvinimą. Tai gali būti atliekama naudojant įvairias mokymo ir IT priemones, bet gali įtraukti ir individualų ar kolektyvinį konsultavimą ar kuravimą (žr. EŽŪFKP reglamento 54 str. 3 dalies b punkto iii papunktį).

Su vietos veiklos grupėmis susijusių tinklų kūrimą, prieš pradėdant vykdyti parengiamąjį projektą, naudojantis parengiamąja parama, palengvina ir remia nacionaliniai ir (arba) regioniniai kaimo tinklai. Tokia NKT teikiama parama gali apimti tarpusavio vertinimo susitikimus, bendradarbiavimo renginius, pažintinius vizitus, rekomendacinę medžiagą, duomenų bazes ir partnerių paieškos priemones.

Be to, nacionaliniai ir (arba) regioniniai kaimo tinklai gali teikti paramą keisdami informaciją su kitais tinklais ir pasitelkdami EKPT, taip pat skirti dalį lėšų, siekiant remti dalyvavimą renginiuose ir susitikimuose. Šis paramos etapas gali būti vykdomas prieš VVG imantis parengiamųjų veiksmų, kurios siekia išnagrinėti galimybes bendradarbiauti įgyvendinant bendradarbiavimo projektą (arba kurti tokį projektą naudojantis parengiamąja parama). Naudojantis tokio pobūdžio parama sukurta sėkmingų bendradarbiavimo projektų.¹³

NKT taip pat gali daug padėti siekiant geriau suprasti įvairias procedūras, įskaitant bendrą atitinkamų taisyklių, susijusių su įvairiomis KPP, supratimą ir (arba) paramą VVG rengiant bendradarbiavimo projektus.

7. Galutinės rekomendacijos

Skatindamos bendradarbiavimą bendruomenės inicijuotos vietos plėtros (BIVP) kontekste, valstybės narės (VN) savo atrankos procedūroje galėtų pirmenybę teikti VVG, kurios bendradarbiavimą įtraukė į savo vietos plėtros strategijas (VPS). Pavyzdžiui, jos gali VVG bendradarbiavimo pasiūlymų kokybę padaryti jų strategijų atrankos kriterijumi.

Turint omenyje, kad pasidalijamojo valdymo sistemoje ne visos taisyklės gali būti suderintos Europos lygmenyje, taip pat rekomenduojama pasistengti kuo labiau VN lygmeniu suderinti procedūras ir apibrėžtis, taikomas LEADER bendradarbiavimui. Tai ypač aktualu teritorinio bendradarbiavimo su regioninėmis KPP valstybėje narėje atveju, bet taip pat ir tarp VN, dalyvaujančių tarptautinio bendradarbiavimo (TB) lygmeniu atveju. Toliau išvardyti informaciniai dokumentai gali padėti šiuo aspektu.

Reikia atkreipti dėmesį, kad LEADER bendradarbiavimas yra išskirtinė priemonė, skirta VVG, kurios įgyvendina VPS. Kitų teritoriniam bendradarbiavimui skirtų priemonių, kurias siūlo ESI fondai–ypač ERPF finansuojamos Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslo (ETB) programų–naudojimas gali teikti papildomų pranašumų ir padėti kurti sinergijas.

¹³ Konkretūs NKT paramos bendradarbiavimui pavyzdžiai pateikti EKPT LEADER praktikų vadovaujamos darbo grupės santraukos dokumente [http://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/leader-cooperation_en]. Santraukos dokumente pateikta ir daugiau praktikos, kuria siekiama palengvinti TB, pavyzdžių.

Tiesa, visuomet reikia atkreipti dėmesį, kad įgyvendinami projektai gali skirtis sritimi ir dydžiu.

1 PRIEDAS. Informaciniai dokumentai

Informaciniai dokumentai (2014–2020 m. laikotarpis):

- **Europos struktūrinių ir investicijų fondų remiamos bendruomenės inicijuotos vietos plėtros gairės** (2014 m. birželio versija): 8.4 skyrius (bendradarbiavimo projektai)
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_community_local_development.pdf
- **Bendruomenės inicijuotos vietos plėtros gairės vietos subjektams**
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_clld_local_actors.pdf
- **LEADER priemonės aprašymas (skelbiama CIRCA svetainėje)**
- **LEADER EKPT tarptautinio bendradarbiavimo gairės:**
http://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/leader-cooperation_en
- **EKPT LEADER praktikų vadovaujama darbo grupė. Pasiūlymų santraukos** pateiktos LEADER bendradarbiavimui skirtame tinklalapyje EKPT svetainėje:
http://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/leader-cooperation_en

Informaciniai dokumentai (2007–2013 m. laikotarpis):

- 2007–2013 m. kaimo plėtros programų LEADER krypties bendradarbiavimo priemonės gairės (jose yra ir metodologinių elementų.). Galima rasti adresu http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/leader/leader/en/transnational-cooperation_en.html
- EKPT3 tikslinė grupė: „LEADER bendradarbiavimo priemonės įgyvendinimas“, 2010 m. gegužės 20 d. ataskaita LEADER pakomitečiui:
<http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/fms/pdf/BEE357F9-BDB7-6912-A6AE-581D81990191.pdf>
- Apie metodologinius tarptautinio bendradarbiavimo (TB) aspektus žiūrėkite LEADER TB skyrių EKPT svetainėje („Praktinė informacija ir priemonės tarptautinio bendradarbiavimo projektams kurti ir įgyvendinti“):
http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/leader/leader/en/transnational-cooperation_en.html
- EKPT „Galutinė ataskaita apie dabartinę Kaimo plėtros programos priemonės 421 įgyvendinimo būklę ES-27 šalyse“ (2014 m. gegužė): http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/app_templates/enrd_assets/pdf/leader-gateway/Measure_421_State_of_play_FINAL_May_2014.pdf
- „NKT vadovas“, III skyrius, 3.6 poskyris: „Techninė pagalba tarptautiniam bendradarbiavimui (TB) ir teritoriniam bendradarbiavimui“ (2014):
http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/app_templates/enrd_assets/pdf/guidebook/3.6.pdf

2 PRIEDAS. BIVP gairių 8.4 poskyris

„8.4. Bendradarbiavimo projektai

Pagal BIVP fondai gali finansuoti pasirengimą vietos veiklos grupių bendradarbiavimo veiklai ir jos įgyvendinimą.

EŽŪFKP ir EJRŽF reglamentai konkrečiai apibrėžia LEADER VVG ir EJRŽFF ŽVVG bendradarbiavimo aprėptį ir taisykles. Kaip ir 2007–2013 m. laikotarpiu, parama bus teikiama teritorinių ir tarptautinių projektų vykdymui. Be to, parengiamoji techninė parama gali būti teikiama (pvz., išlaidos galimų partnerių susitikimams, tyrimams ir kt.), jeigu VVG įrodo, kad rengiasi vykdyti bendradarbiavimo projektą.

Siekiant supaprastinimo ir nuoseklumo, primygtinai rekomenduojama ERPF ir ESF taikyti tokias pačias taisykles.

Kaimo vietovių VVG ir ŽVVG žuvininkystės vietovėse ir pakrančių teritorijose dabar aiškiai leidžiama bendradarbiauti ne tik su partneriais, vykdančiais vietos plėtros strategiją atitinkamai kaimiškose ar žuvininkystės vietovėse, kaip buvo 2007–2013 m., bet ir su kitose vietovėse įsikūrusiomis vietos viešojo ir privačiojo sektoriaus partnerystėmis, kurios vykdo vietos plėtros strategiją. Bendradarbiavimas su vietos viešojo ir privačiojo sektoriaus partnerystėmis, įsikūrusiomis už ES ribų, taip pat bus galimas, nors EŽŪFKP šia galimybe naudotis leidžia tik kaimo vietovėse veikiančioms partneriams, o EJRŽF finansuoti tinkamų vietovių neriboja.

Ši galimybė galėtų, pavyzdžiui, stiprinti sąveiką tarp vietos grupių, vykdančių atskiras strategijas, bet veikiančių (iš dalies) toje pačioje vietovėje (pvz., miesto ir kaimo, kaimo ir žuvininkystės ar miesto ir žuvininkystės). Be keitimosi patirtimi ir abipusio mokymosi pranašumo, VVG būtų naudinga plėtoti bendradarbiavimą, susijusį su pagrindinėmis temomis, kurias geriau būtų nagrinėti platesniu mastu.

LEADER patirtis ir EŽF 4 kryptis rodo, kad daugeliu atvejų bendradarbiavimo projektų paramos gavėjas būtų pati VVG ar ŽVVG, nes juos parengti ir valdyti yra sudėtingiau nei vietos projektus.

Dėl bendradarbiavimo projektų valdymo, tai yra dvi galimybės (remiantis LEADER patirtimi):

8.4.1. VVG vykdoma bendradarbiavimo projektų atranka

Pirmajame variante bendradarbiavimas įtraukiamas į vietos plėtros strategijas ir finansavimas bendradarbiavimui (apimantis parengiamąją paramą ir projektus) skiriamas kartu su vietos biudžetu. Bendradarbiavimo projektus atranka vietos veiklos grupės taip pat, kaip ir vietos projektus.

8.4.2. Vadovaujančiųjų institucijų vykdoma bendradarbiavimo projektų atranka

Kadangi rengiant ir valdant bendradarbiavimo projektus reikia didesnių pastangų ir išteklių, kai kurios valstybės narės gali pasirinkti leisti vadovaujančiajai institucijai atrinkti šiuos projektus ir papildomai organizuoti kvietimus teikti jiems skirtą parengiamąją techninę paramą. Tai turi būti suprantama kaip principo „iš apačios iš viršų“ išimtis.

Šiuo atveju, kalbant apie EŽŪFKP, vadovaujančiosios institucijos privalo sukurti nuolatinių paraiškų sistemą. Sprendimai dėl finansavimo skyrimo turi būti priimami per 4 mėnesius nuo projekto paraiškos pateikimo dienos. Jeigu projektų atranka organizuojama skelbiant kvietimus, rekomenduojama skelbti mažiausiai nuo trijų iki keturių kvietimų per metus, kad visos su bendradarbiavimo projektu susijusios vadovaujančiosios institucijos užtikrintų panašų patvirtinimo tempą. Bet kokiu atveju kvietimai turi būti skelbiami pakankamai dažnai, kad nebūtų trukdoma įgyvendinti projektus, kuriuose dalyvauja partneriai, susiję su skirtingomis programos sritimis.

Siekiant padėti lengviau įgyvendinti projektus, kuriems reikalingas skirtingų nacionalinių ar regioninių administruojančių institucijų patvirtinimas, valstybės narės ar regionai turi numatyti atitinkamas priemones, kad užtikrintų, jog skirtingos atrankos procedūros ir terminai neatgraso VVG nuo bendradarbiavimo.

Dėl tarptautinio bendradarbiavimo, tai, siekiant EŽŪFKP ir EJŖŽF paramos visam šių projektų įgyvendinimui, valstybėms narėms numatyti tokie įpareigojimai:

Administracinės procedūros, įskaitant finansuoti tinkamų išlaidų sąrašą, turi būti viešos.

Be to, valstybė narė turi Komisijai nuolat teikti informaciją apie visų tarptautinių projektų patvirtinimą. EŽŪFKP poreikiams Komisija sukurs keitimosi informacija sistemą, kuri susijusioms institucijoms teiks skirtingose valstybėse narėse vykstančio projekto patvirtinimo proceso apžvalgą.“

3 PRIEDAS. Keitimosi informacija forma

KEITIMOSI INFORMACIJA TARPTAUTINIO BENDRADARBIAVIMO PROJEKTAMS FORMA
1. Pagrindinė informacija apie projektą
1.1. Bendradarbiavimo projekto pavadinimas (įskaitant, jei reikia akronimą) [anglų kalba]*:
1.2. Bendradarbiavimo projekte numatytos veiklos trukmė*: 1.2.1. Pradžia: 1.2.2. Pabaiga:
1.3. Parengiamoji techninė parama [bus teikiama kiekvienam partneriui atskirai]*: Ar bendradarbiavimo projektui skirta parengiamoji techninė parama? Taip <input type="checkbox"/> Ne <input type="checkbox"/>
1.4. Projekto tema ar raktažodžiai [išskleidžiamasis meniu]*
1.5. Visos išlaidos per bendradarbiavimo projekto įgyvendinimo laikotarpį (eurais)*: Iš jų iš EŽŪFKP: kitas viešasis įnašas: privatus įnašas: Jeigu gauta kitų lėšų, nurodykite:
1.6. Papildoma informacija (arba projekto svetainė) [pateikite trumpą projekto aprašymą]:
2. Bendradarbiavimo partnerių duomenys
2.1. 1 VVG duomenys*:
2.1.1. Oficialus VVG pavadinimas [išskleidžiamasis meniu]: 2.1.1.1. pagrindinis partneris: taip <input type="checkbox"/> ne <input type="checkbox"/>
2.1.2. VVG kontaktinis asmuo bendradarbiavimui 2.1.2.1. Vardas ir pavardė: 2.1.2.2. Kontaktinis adresas: 2.1.2.3. Telefono Nr.: 2.1.2.4. El. paštas: 2.1.2.5. Kalbos, kuriomis gali kalbėti ar kurias supranta:
2.1.3. Projekto patvirtinimo data:
2.2. VVG 2 duomenys:
2.2.1. Oficialus VVG pavadinimas [išskleidžiamasis meniu]: 2.2.1.1 Pagrindinis partneris: taip <input type="checkbox"/> ne <input type="checkbox"/>
2.2.2. VVG kontaktinis asmuo bendradarbiavimui 2.2.2.1. Vardas ir pavardė: 2.2.2.2. Kontaktinis adresas: 2.2.2.3. Telefono Nr.: 2.2.2.4. El. paštas: 2.2.2.5. Kalbos, kuriomis gali kalbėti ar kurias supranta:
2.2.3. Projekto patvirtinimo data:
2.3. Kito partnerio duomenys [jeigu partneris yra ne VVG]:

2.3.1. Oficialus partnerio pavadinimas:
2.3.2. Kontaktinio asmens bendradarbiavimui vardas ir pavardė 2.3.2.1. Vardas ir pavardė: 2.3.2.2. Kontaktinis adresas: 2.3.2.3. Telefono Nr.: 2.3.2.4. El. paštas: 2.3.2.5. Kalbos, kuriomis gali kalbėti ar kurias supranta:
3. 1 kompetentinga vadovujančioji institucija (kontaktinio asmens duomenys): 3.1 KPP [išskleidžiamasis meniu]*: 3.2 Vardas ir pavardė: 3.3 Kontaktinis adresas: 3.4 Telefono Nr.: 3.5 El. paštas:
4. 2 kompetentinga vadovujančioji institucija (kontaktinio asmens duomenys): 4.1 KPP [išskleidžiamasis meniu]*: 4.2 Vardas ir pavardė: 4.3 Kontaktinis adresas: 4.4 Telefono Nr.: 4.5 El. paštas:
5. Projekto būseną *: 5.1 Vykstantis: 5.2 Atšauktas: 5.3 Įvykdytas:

* privalomasis laukelis

4 PRIEDAS. Bendradarbiavimo sutarčių bendro šablono orientacinis pavyzdys LEADER tarptautinio bendradarbiavimo projektams

1 straipsnis TB projekto uždavinys

- *Nurodomi bendradarbiavimo sutartį pasirašančių organizacijų pavadinimai ir tai, ar partneris yra VVG, ar vietos viešų ir privačių partnerių grupė kaimo teritorijoje, kuri Sąjungoje arba už jos ribų įgyvendina vietos plėtros strategiją, ar tai vietos viešų ir privačių partnerių grupė ne kaimo teritorijoje, kuri įgyvendina vietos plėtros strategiją ir išreiškia bendrą įsipareigojimą bendradarbiaujant įgyvendinti projektą X, laikantis išsamaus veiklos vykdymo tvarkaraščio ir atsižvelgiant į biudžeto paskirstymą (nurodyta sutarties priede, kuris yra neatskiriama šios sutarties dalis).*

2 straipsnis Darbo kalbos

- *Dėl darbo kalbų susitaria bendradarbiavimo projekto partneriai (paprastai anglų kalba arba kuri nors kita pagrandinė ES kalba: FR, DE, ES ir kt.).*

3 straipsnis

Bendrosios nuostatos, susijusios su įsigaliojimu, trukme, užbaigimu ir įgyvendinimo vieta.

- *Sutarties įsigaliojimo nuostata (nuo bent dviejų vadovaujančiųjų institucijų arba kitų nacionalinių ir (arba) regioninių institucijų, atsakingų už TB projektų tvirtinimą, projekto patvirtinimo dienos ir pranešimo apie tai) susijusi su teritorijomis, kuriose veikia bendradarbiavimo partneriai.*
- *Ilgiausia sutarties trukmė ir (arba) laikotarpis, kuris gali prasidėti nuo planuojamos dienos, kai projekto partneriai atitinkamoms nacionalinėms ir (arba) regioninėms institucijoms pateikia atitinkamus su TB projektu susijusius projekto pasiūlymus, ir baigtis, kai atitinkama nacionalinė ir (arba) regioninė institucija patvirtina galutinį mokėjimo prašymą, susijusį su TB projektu.*
- *Suplanuotas bendradarbiavimo veiklos tęstinumas užbaigus projektą (jeigu taikoma ir suplanuota).*
- *Vietos ir (arba) teritorijos, kuriose bus įgyvendinama su projektu susijusi veikla, pvz., atitinkamų vietos veiklos grupių (bendradarbiavimo partnerių) teritorijos, pagal priede nurodytą veiklos vykdymo tvarkaraštį.*

4 straipsnis Prievolės, įsipareigojimai, atsakomybė

- *Nurodyta, kad bendradarbiavimo partneriai tikrina ir patvirtina priede pateiktą informaciją, susijusią su projekto veiklos vykdymo tvarkaraščiu ir biudžeto paskirstymu.*
- *Inicijuojančio ir (arba) koordinuojančio partnerio prievolės ir įsipareigojimai – nurodomas organizacijos pavadinimas (pvz., finansų koordinavimas, bendrų veiksmų vykdant projektą koordinavimas, stebėseną ir tolesnę veiklą, nenutrūkstamas bendravimas ir ryšių palaikymas su projekto partneriais, ataskaitų teikimas).*
- *Bendradarbiavimo partnerių prievolės ir įsipareigojimai (pvz., naudotis bendrai sutartu projekto veiklos vykdymo tvarkaraščiu ir uždaviniais, nustatytais jų atitinkamose projektu paraiškose, teikiamose atitinkamai jų teritorijos VVG ir (arba) vadovaujančiajai institucijai, užtikrinti finansavimą už jų projekto ir atitinkamų – bendrų ar vietos – veiksmų bendrų išlaidų dalį, teikti ataskaitas projekto partneriams ir inicijavusiam ir (arba) koordinuojančiam partneriui, bendradarbiauti ir palaikyti ryšius su projekto partneriais ir inicijavusiu ir (arba) koordinuojančiu partneriu, skelbti informaciją apie projektą ir jo rezultatus plačiajai visuomenei ir kitoms suinteresuotoms šalims, vykdyti stebėseną, teikti projektui patvirtinti reikalingus atitinkamus dokumentus).*

- *Bet kurio bendradarbiavimo partnerio ribota atsakomybė nenugalimos jėgos aplinkybėmis.*
- *Kitų bendradarbiavimo partnerių ribota atsakomybė, susijusi su nuostoliais ir išlaidomis, atsiradusiais kuriam nors iš bendradarbiavimo partnerių nesilaikant reikalavimų.*

5 straipsnis Partnerystės pokyčiai

- *Rašytiniai pakeitimai, dėl kurių susitarė ir kuriuos pasirašė visi bendradarbiavimo partneriai.*
- *Reikėtų apibūdinti du pagrindinius scenarijus: partnerystės išplėtimas, prisijungiant naujam (-iems) bendradarbiavimo partneriui (-iams); bendradarbiavimo partneris (arba keli partneriai) traukiasi iš partnerystės.*
- *Biudžeto pakeitimai, visų pirma susiję su bendromis išlaidomis ir jų paskirstymu partneriams, yra pakeitimo dalis ir partnerystės išplėtimo atveju, ir tuo atveju, jeigu iš partnerystės pasitraukia kuris nors iš partnerių.*
- *Kiekvieno partnerio prievolė yra pranešti atitinkamai institucijai apie pakeitimus.*

6 straipsnis Projektų valdymas

- *Projektų valdymo komitetas, kurio nariai yra kiekvienos dalyvaujančios VVG atstovai ir kuriam pirmininkauja inicijavęs ir (arba) koordinuojantis partneris, taip pat jo išipareigojimai ir užduotys.*
- *Projektų valdymo komiteto sekretoriatas, kurį įsteigė inicijavęs ir (arba) koordinuojantis partneris.*
- *Bent X susitikimų projekto vykdymo laikotarpiu, pagrįstų inicijavusio ir (arba) koordinuojančio partnerio rašytiniais kvietimais.*

7 straipsnis Ginčų sprendimas, taikytina teisė

- *Pirmoji ir pageidautina ginčų sprendimo priemonė – taikus sprendimas.*
- *Nepavykus susitarti taikiai, taikoma inicijavusio ir (arba) koordinuojančio partnerio valstybės narės ir (arba) regiono jurisdikcija.*
- *Sprendžiant ginčus teismuose naudojama šios sutarties ir jos priedų teksto versija anglų (prancūzų? vokiečių? kita?) kalba.*

8 straipsnis Sutarties pakeitimas

- *Tik rašytiniai pakeitimai, dėl kurių susitarė ir kuriuos pasirašė visi bendradarbiavimo partneriai.*
- *Apie bet kokius sutarties pakeitimus privaloma laiku pranešti atitinkamoms institucijoms.*

Ši sutartis buvo sudaryta < vieta >

data

Pasirašančios šalys

1. *Partnerio pavadinimas*
2. *VVG kodas, nurodytas VVG sąraše (<http://ec.europa.eu/sfc/en/2014/support-ms/mc>)*
3. *Registracijos kodas*
4. *Atstovo vardas ir pavardė (projekto kontaktinis asmuo) Bendravimo klaba*
5. *Oficialiojo atstovo pavadinimas (pasirašančios šalies)*
6. *Pareigos*
7. *Vieta (adresas, įskaitant šalies pavadinimą)*
8. *Telefonas*
9. *El. paštas*

PRIEDAS. Projekto veiklos aprašymas

1.1. Bendrųjų ir konkrečių projekto uždavinių aprašymas

1.2. Tikslinių grupių aprašymas

1.3. Veiksmų (įskaitant bendrus veiksmus) aprašymas

1.4. Veiklos vykdymo tvarkaraštis

Nr.	Veikla		Tikslinė grupė / vieta	Atsakingas (-i) / dalyvaujantis (-ys) projekto partneris (-iai)	Tvarkaraštis (trukmė)	Svarbiausias rezultatas
	Bendras veiksmas	Vietos veiksmas				
1						
2						
...						

1.5. Biudžeto paskirstymas pagal veiklos rūšį

Nr.	Veikla	Planuojamas didžiausias biudžetas	Atsakingas (-i) projekto partneris (-iai)
1			
...			

1.6. Biudžeto paskirstymas pagal bendradarbiavimo partnerius

Nr.	Bendradarbiavimo partnerio pavadinimas	Planuojamas didžiausias biudžetas	Bendrų išlaidų dalis (indėlis į bendriems veiksmams skirtą biudžetą) ¹⁴
1			
...			

1.7. Projekto biudžeto paskirstymas pagal bendradarbiavimo partnerius ir finansavimo šaltinį

Projekto išlaidos (EUR)			
	Bendros išlaidos per visą bendradarbiavimo projekto įgyvendinimo	Iš kurių	Nurodykite, jeigu buvo naudojamos kitos lėšos*

¹⁴ Sudaro planuojamo didžiausio biudžeto, skirto bendradarbiavimo partneriui, dalį. Pastaba. Skirtumas tarp planuojamo didžiausio biudžeto ir bendrų išlaidų dalies lygus didžiausiam vietos veiksmams numatytam biudžetui, skirtam atitinkamam bendradarbiavimo partneriui.

		<i>laikotarpī*</i>					
<i>Nr.</i>	<i>Partneris</i>		<i>EŽŪFKP*</i>	<i>Kitas viešasis īnašas*</i>	<i>Privatus īnašas*</i>	<i>Fondo pavadinima s</i>	<i>Fondo īnašas</i>
<i>1.</i>							
<i>...</i>							